

Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної Ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Музичне мистецтво естради»
Кафедра «Мистецтво співу»

Затверджую

Проректор

з навчальної роботи

О. М. Сергєєнко О. М. Сергєєнко

«*листопада*» 20 *19* р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійні програми	«Спів (академічний, народний)» «Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Київ - 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань: 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Розробник: кандидат психологічних наук Дідук І.А.

Робоча програма затверджена на засіданнях кафедр «Музичне мистецтво» естради», «Мистецтво співу», «Інструментальне виконавство за видами»:

Протокол № 01 від «04» березня 2019 року

Завідуючий кафедри М.М.Краснитський

Протокол № 3 від «20» листопада 2019 року

Завідуючий кафедри А.І.Кочерга

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кредит ECTS- 6	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво» Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»	Нормативна	
Модулів - 2	Спеціалізація: «Спів (академічний, народний)», «Музичне мистецтво естради», «Інструментальне виконавство (за видами)».	Рік підготовки:	
Змістовних модулів - 7		I-й, II-й - MC III-й, IV-й, V-й EM	I-й, II-й - MC III-й, IV-й, V-й
Загальна кількість годин - 180		Семестр	
		I-й, II-й - MC III-й, IV-й, V-й - EM	I-й, II-й - MC III-й, IV-й, V-й - EM
		Лекції	
		116 год.	34 год.
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		64 год.	146
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		Екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 116, самостійної роботи студента - 64	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних - 34 самостійної роботи студента- 146			

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Курс «Психологія та педагогіка» посідає важливе місце в загальній структурі підготовки спеціаліста. Він належить до циклу соціально-гуманітарних дисциплін, пов'язаних з вивченням особливостей функціонування і розвитку особистості, спрямований на формування загальних та професійних компетентностей.

Навчальний курс розкривається у двох організаційних модулях «Загальна психологія» та «Загальна педагогіка». Організаційні модулі складається зі змістових модулів: «Загальна психологія», «Психічні процеси», «Психологія індивідуальності та розвитку», «Загальна педагогіка», «Теорія освіти і навчання (дидактика)», «Теорія і практики виховання», «Педагогічна майстерність та шляхи її формування».

У змістових модулях висвітлюються теоретико-методологічні основи психологічної та педагогічної наук, їх поняттєвий апарат, історія становлення наук, діагностичні, розвивальні, навчальні та корегувальні можливості.

2.1.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка та психологія» належить до соціально-гуманітарного циклу дисциплін. Сутність навчальної дисципліни “Педагогіка і психологія” розкривається через характеристики психологічних особливостей і закономірностей розвитку особистості в процесі функціонування, розвитку, навчання і виховання. Програма спрямована на:

- розвиток у здобувачів вищої освіти наукових (психолого-педагогічних) уявлень про унікальність та складність процесу розвитку особистості;
- становлення психолого-педагогічного світогляду та культуру;
- забезпечення професійної підготовки майбутнього викладача мистецького закладу з врахуванням соціальних та освітніх трансформацій.

Мета психологічної складової курсу - вивчення психіки людини та її загальних закономірностей; етапів розвитку і методів психології як науки; психічних процесів (пізнавальних, вольових, емоційних); психічних процесів, станів та властивостей. Важливе місце в навчальній дисципліні «Психологія» приділяється проблемі розвитку музичних здібностей у дітей.

Метою педагогічної складової курсу є формування професійної компетентності й особистості майбутнього фахівця у виші, зокрема його наставляння на готовність до педагогічної діяльності, а також розвиток педагогічної культури, спрямованої на увиразнення інтелектуальних особливостей і творчого потенціалу майбутнього фахівця. У дисципліні «Педагогіка» розглядаються питання процесу навчання, змісту освіти, методів, засобів, форм організації навчання та навчального контролю. Розкриваються також наукові основи процесу виховання (сутність, закономірності, принципи, зміст, методи, засоби та форми організації виховання), та її ціннісного компоненту. Важливе

місце в навчальній дисципліні «Педагогіка» відводиться вивченню практик вітчизняного та світового освітнього простору, особливостям мистецької освіти.

Протягом вивчення предмету здобувачі вищої освіти набувають комплекс загальних та фахових **компетентностей**.

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Знання зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу та суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Професійні:

Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Навички soft skills:

- Здатність до саморозвитку (участь у відкритих онлайн-курсах);
- Навички самоорганізації;
- Презентаційні навички;
- Емоційний інтелект та емпатія.

Знання та вміння:

- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
 - Аналізувати та пояснювати психічні процеси, стани та властивості, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
 - Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
 - Здатність обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
 - Розуміти особливості національної системи навчання та виховання, шляхи її реалізації у педагогічній практиці.
 - Розуміти специфіку процесів навчання та виховання як педагогічного явища, та їхні закономірності.
 - Здатність обирати принципи, форми, методи, засоби навчання.
 - Знати чинники, що визначають сучасні цілі та зміст процесів виховання, навчання та освіти учнів.

- Знати напрямки і засоби професійного самовдосконалення.
Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою (усно і письмово).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія» всі студенти зобов'язані неухильно дотримуватися Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Прореquisite дисципліни: історія, громадянська освіта, загальна психологія, загальна педагогіка, основи економіки, основи філософських знань (*рівень молодшого спеціаліста*).

2.2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Педагогіка та психологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	РН 8
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	РН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	РН 8
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	РН 13

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Загальна психологія.

Змістовий модуль 1. Психологія як наука.

Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.

Тема 2. Структура психології та місце психології серед сучасних наук.

Тема 3. Поняття про психіку.

Тема 4. Свідомість та самосвідомість особистості.

Тема 5. Становлення психології як науки та етапи її розвитку.

Тема 6. Основні напрямки психології. Розвиток сучасної вітчизняної психології.

Тема 7. Методи психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Когнітивна та емоційно-вольова сфери особистості.

Тема 8. Психологія особистості: загальна характеристика. Основні теорії та концепції психології особистості

Тема 9. Увага як форма організації психічної діяльності.

Тема 10. Відчуття та сприймання як початкові рівні пізнання

Тема 11. Пам'ять та закономірності запам'ятовування.

Тема 12. Мислення та увага як психологічні процеси в умовах діяльності особистості.

Тема 13. Емоції, почуття, вольові процеси в структурі діяльності спеціаліста.

Змістовий модуль 3. Психологія індивідуальності.

Тема 14. Психологія індивідуальності. Темперамент та локус контролю. Характер та акцентуації особистості.

Тема 15. Рівні розвитку здібностей. Ознаки творчої діяльності.

Тема 16. Розвиток пізнавальних процесів

Тема 17. Музична психологія.

Контрольний модуль.

Модуль II. Загальна педагогіка.

Змістовий модуль 1. «Загальна педагогіка».

Тема 1. Педагогіка як наука. Предмет, завдання і функції педагогіки.

Тема 2. Світовий освітній процес.

Тема 3. Історія педагогічних знань.

Тема 4. Козацька педагогіка.

Змістовий модуль 2. Теорія освіти і навчання.

Тема 5. Дидактичні аспекти змісту та форм навчання

Тема 6. Принципи навчання

Тема 7. Форми організації навчання

Тема 8. Урок як основна форма організації навчання

Тема 9. Методи і засоби навчання

Тема 10. Інноваційні педагогічні технології навчання

Тема 11. Аналіз і оцінка навчальної діяльності

Тема 12. Методи організації музичної діяльності

Змістовий модуль 3. «Теорія і практики виховання».

Тема 13. Теорія виховання. Методи виховання.

Тема 14. Основні напрямки виховання в сучасних умовах. Виховання на цінностях.

Тема 15. Педагогічна майстерність вчителя та її основні елементи. тренінг

Контрольний модуль.

Змістовий модуль 4. Педагогічна майстерність та шляхи її формування.

Тема 16. Спілкування як основа професійної діяльності педагога

Тема 17. Психологічні закономірності спілкування.

Тема 18. Моделі спілкування педагога з учнями.

Контрольний модуль.

3.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.

Визначення психології як науки. Зміна і розширення предмета психології з давніх часів до наших днів, доповнення її теоріями і методами інших наук. Приклади явищ, які вивчає сучасна психологія, доступність і складність їх наукового пізнання. Система феноменів, що вивчаються сучасною психологією. Поділ психічних явищ на процеси, властивості та стани. Відносність такого поділу. Поведінка і діяльність як предмет психології.

Тема 2. Структура психології та місце психології серед сучасних наук.

Наукова картина світу. Розмежування наукової, популярної, повсякденної психології та парапсихології. Завдання психології. Міф про психею.

Тема 3. Поняття про психіку.

Психіка як об'єкт психології. Умовні й безумовні рефлекси. Перша та друга сигнальні системи. Особливості й форми прояву психіки в поведінці: інстинкти, навички, інтелектуальна поведінка. Спілкування і "мова" тварин. Умови переходу до вищої форми відображення людської свідомості. Поняття про психіку, її функції.

Тема 4. Свідомість та самосвідомість особистості.

Роль праці та спілкування у виникненні свідомості. Суть відмінностей психіки тварин і людини. Свідомість і мовлення. Свідомість і несвідоме. Рівні прояву неусвідомлюваних психічних явищ. Перед свідоме, підсвідоме, надсвідоме. *Тест «Домінуюча півкуля».*

Тема 5. Становлення психології як науки та етапи її розвитку.

Донауковий і науковий етапи. Науковий етап: психологія як наука про свідомість (XVII ст.); про поведінку (сер. XIX ст.); про самосвідомість (кінець XIX століття); психіка людини пов'язується з особистістю (початок XX століття). 1879 рік - перша в світі експериментальна лабораторія у Лейпцизі В.Вундта.

Тема 6. Основні напрямки психології. Розвиток сучасної вітчизняної психології.

Основні напрями сучасної психології: психоаналіз, біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична та когнітивна психологія. Засновники та основні ідеї теорій.

Тема 7. Методи психології.

Проблема метода дослідження та його значення для науки. Методологія і методи психологічних досліджень. Загальна характеристика психологічного дослідження, основні його етапи. Вимоги до проведення психологічного дослідження. Емпіричні методи: спостереження та самоспостереження, їх пізнавальна роль, переваги та недоліки; експеримент та його види; тести; методи

опитування; метод аналізу продуктів діяльності; психосемантичні методи. Методи інтерпретації та обробки отриманих даних.

Змістовий модуль 2. Когнітивна та емоційно-вольова сфери особистості.

Тема 8. Психологія особистості: загальна характеристика. Основні теорії та концепції психології особистості. Співвідношення поняття «особистість» з поняттями «індивід», «людина», «індивідуальність», «суб'єкт». Склад і структура особистості. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості. Мотиваційна сфера особистості. Потреби. Мотиви. Види мотивів. Потяги й схильності. Інтереси. Переконавання і світогляд. Установка особистості. Спрямованість особистості. Образ “Я” як установка особистості. Самооцінка та її роль у становленні самосвідомості особистості.

Тема 9. Увага як форма організації психічної діяльності.

Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги. Механізми мозкової діяльності, що забезпечують зосередження на об'єкті. Домінанта (А.Ухтомський). Орієнтовна діяльність і увага. Характеристика уваги: стійкість, переключення, розподіл, обсяг. Види уваги: мимовільна, довільна, післядовільна. Взаємозв'язок якостей уваги і властивостей нервової системи.

Тема 10. Відчуття та сприймання як початкові рівні пізнання.

Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори й аналізатори. Класифікація відчуттів. Види відчуттів. Загальні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація подразників. Поріг чутливості та його вимір. Сприймання як перспективна діяльність суб'єкта. Характеристики сприймання: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Залежність сприймання від попереднього досвіду і характеру діяльності. Фігура і фон сприймання. Полімодальність сприймання.

Тема 11. Пам'ять та закономірності запам'ятовування.

Поняття про пам'ять. Класифікація пам'яті: за модальністю (наочно-образна, рухова, емоційна, словесно-логічна), тривалістю зберігання (миттєва, короткочасна, проміжна, довгострокова), цілями діяльності (мимовільна, довільна). Процеси пам'яті: 1. запам'ятовування: мимовільне, довільне, механічне, смислове (логічне); 2. відтворення: впізнавання (повне, неповне), згадування (довільне: пригадування, спогади; мимовільне); 3. забування: проактивне та ретроактивне гальмування. Індивідуальні особливості пам'яті: швидкість, точність і міцність запам'ятовування та готовність до відтворення. Пам'ять людини і машини.

Закономірності запам'ятовування. Крива забування за Ебінгаузом (кількість забутої після заучування інформації спочатку швидко зростає, а потім продовжує наростати дуже повільно). Людина запам'ятовує: 20% - від почутого, 30% - від побаченого; 50% - від побаченого та почутого разом, 90% - від зробленого.

Тема 12. Мислення та уява як психологічні процеси в умовах діяльності особистості. Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, абстракція, конкретизація, узагальнення. Форми мислення: поняття, судження, умовивід. Класифікація видів мислення.

Тема 13. Емоції, почуття, вольові процеси в структурі діяльності спеціаліста. Емоційний інтелект.

Поняття про почуття. Функції почуттів. Фізіологічні основи почуттів. Форми переживання почуттів. Емоції. Класифікація емоцій. Емоційний тон почуттів. Емоційні стани. Афекти. Настрій. Емоційний стрес. Тривожність. Вищі почуття: моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні. Вольова сфера. Функції волі: спонукальна (активізація діяльності, спрямованої на мету), гальмівна (утримання від небажаних дій, вчинків). Головні етапи вольової дії: 1. підготовчий етап: усвідомлення мети, визначення способу дії, що включає такі складові: потяг, бажання, воління, боротьба мотивів та прийняття рішення; 2. виконавчий етап: здійснення рішення, дія; 3. оцінка досягнення. Прокрастинація.

Змістовий модуль 2. Психологія індивідуальності.

Тема 14. Психологія індивідуальності. Темперамент та локус контролю. Характер та акцентуації особистості.

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Класифікація темпераменту та типологічні якості особистості. Індивідуальний стиль діяльності. Характер та структура характеру. Акцентуації характеру - крайні варіанти психічної норми. Основні типи акцентуації характеру за К.Леонгардом. Психологічні особливості виховання та самовиховання характеру. Ієрархічна модель особистості «Велика п'ятірка».

Тема 15. Рівні розвитку здібностей. Музичні здібності.

Загальне поняття про здібності і задатки. Задатки - анатомо-фізіологічне підґрунтя здібностей. Умови реалізації задатків як здібностей: діяльність, активна взаємодія з навколишньою дійсністю, навчання та виховання.

Здібності - реалізовані в діяльності потенційні можливості особистості. Структура здібностей: задатки, знання, вміння, навички. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність. Широта: загальні, спеціальні (виявляються у особливих видах діяльності - музиці, математиці, малюванні тощо). Рівні виявлення здібностей: репродуктивний, творчий.

Музичні здібності. Розвиток музичних здібностей. Особливості діагностики музичних здібностей. Характеристика компонентів музичних здібностей. Сприймання «серйозної» і «легкої» музики. Несвідомі аспекти музичного сприймання. Сприймання музичного ритму. Сприймання музики і проєкція особистості.

Тема 16. Розвиток пізнавальних процесів.

Особливості розвитку психічних процесів (відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, почуттів, індивідуально-типологічні особливості) дітей дошкільного, молодшого шкільного та підліткового віку.

Тема 17. Музична психологія.

Музика як засіб комунікації та психологічний чинник впливу на особистість. Особливості особистостей видатних маєстро. Музична пам'ять Моцарта, Ліста, Тосканіні. Талант великих художників перетворювати негативні емоції на шедеври музики і краси. Увага і пам'ять у діяльності музиканта. Особливості різних підвидів музичного мислення. Уява в музичній діяльності. Оптимальний концертний стан.

Контрольний модуль.

Змістовий модуль 3. Загальна педагогіка

Тема 1. Педагогіка як наука. Предмет, завдання і функції педагогіки.

Поняття про педагогіку. Виникнення і розвиток педагогіки. Предмет і завдання педагогіки. Педагогічна наука і педагогічна практика. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система освіти в Україні. Рівні та ступені вищої освіти. Документи, в яких відображено зміст освіти.

Тема 2. Світовий освітній процес.

Формування та розвиток освіти у провідних розвинутих країнах світу та в Україні.

Тема 3. Історія педагогічних знань.

Історію педагогіки і освіти первісного суспільства, Стародавнього світу, Середніх віків, Нового і Новітнього часу. Стадії розвитку педагогіки: народна педагогіка - духовна педагогіка - світська педагогіка. Доробок чеського педагога Я.-А. Коменського.

Тема 4. Розвиток педагогічної думки в Україні.

Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до XV ст. Козацька педагогіка. Виникнення і розвиток шкіл в Україні. Братські школи, їхня роль у формуванні національної свідомості, науки та культури. Заснування перших українських академій. Острозька та Києво-Могилянська академії. Виховання і шкільництво Запорізької Січі. Українська педагогічна думка епохи Відродження. К. Ушинський - основоположник наукової педагогіки і реформи школи. Педагогічна діяльність і погляди П. Блонського, С.Шацького, Г. Ващенко та їхній вплив на розвиток української педагогіки. Педагогічна система А.Макаренка. Педагогічна діяльність і літературно-педагогічна спадщина В. Сухомлинського.

Змістовий модуль 2. Теорія освіти і навчання.

Тема 5. Дидактичні аспекти змісту та форм навчання

Дидактика як галузь педагогіки, її виникнення і розвиток. Основні категорії дидактики: навчання, освіта, викладання, учіння, знання, уміння, навички, закономірності, принципи, форми, методи навчання.

Тема 6. Структура та організація процесу навчання.

Суть процесу навчання. Процес навчання як система. Цілі процесу навчання (цільовий компонент). Стимулювання процесу навчання (стимуляційно-мотивуючий компонент). Зміст навчального процесу (змістовий компонент). Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів (операційно-діяльнісний компонент). Контроль і регулювання навчально-пізнавальної діяльності (контрольно-регулювальний компонент). Оцінка і самооцінка якості оволодіння виучуваним матеріалом (оцінно-результативний компонент). Навчання, розвиток і виховання.

Тема 7. Закономірності, принципи і методи навчання.

Класифікація закономірностей навчання. Поняття про принцип, правило. Система дидактичних принципів. Поняття про методи навчання. Класифікація методів навчання. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації учіння. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Бінарні методи навчання. Ситуаційний метод. Вибір методів навчання.

Тема 8. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання

Поняття про форми навчання. З історії форм організації навчання. Типи уроків, їх структура. Психолого-дидактичні та гігієнічні вимоги до уроку у загальноосвітньому навчальному закладі. Аналіз уроку. Визначення мети уроку. Основні критерії ефективності уроку. Планування уроків різних типів. Самоаналіз уроку. Нестандартні уроки. Допоміжні форми навчання. Контроль та оцінювання. Психолого-педагогічні вимоги до перевірки та оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний та заключний. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою оцінювання. Стимулююча та корекційна роль оцінки.

Тема 9. Методи і засоби навчання.

Поняття про метод і прийом навчання. Проблема класифікації методів навчання. Сутність і зміст методів навчання. Проблема вибору методів навчання. Засоби навчання.

Тема 10. Інноваційні педагогічні технології навчання.

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності Інновації в освіті. Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки. Педагогічне новаторство. Критерії педагогічних інновацій. Інноваційне середовище.

Тема 11. Сучасний учитель, його діяльність і професійне зростання.

Учитель, його роль і значення у навчально-виховному процесі. Функції учителя. Науковометодична робота у загальноосвітньому навчальному закладі. Підвищення фахової кваліфікації педагогів.

Тема 12. Методи організації музичної діяльності

Принципи музичної освіти в Україні. Загальні методи музичного навчання: методи навчання теорії та історії музики; методи навчання гри на музичних інструментах, співу та диригуванню; методи навчання та розвитку музичних якостей. Словесно-інформаційні, словесно-наочні, та словесно-практичні методи. Загальні методи музичного виховання: методи формування музично-естетичної свідомості; методи організації музично-естетичної діяльності та формування досвіду практичної музичної творчості; методи стимулювання практичної музичної діяльності; методи музичного самовиховання. Переконавання, привчання, вправи, педагогічна вимога. Метою розвитку музичних здібностей є розвиток навичок аналітичного сприймання музичного матеріалу.

Змістовий модуль 3. «Теорія і практики виховання».

Тема 13. Теорія виховання. Методи виховання.

Визначення поняття виховання. Поняття про процес виховання. Структура процесу виховання. Мотиви виховання. Умови для ефективності процесу виховання. Мета виховання у цивілізованому суспільстві на сучасному етапі. Розвиток уявлень про виховання та його цілі. Національне виховання. Суть змісту виховання у сучасній школі. Система актуальних виховних завдань (інтелектуальне, патріотичне, правове, моральне, художньо-естетичне, трудове, екологічне, фізичне виховання). Засвоєння цінностей.

Тема 14. Основні закономірності та принципи виховання.

Процес виховання як система. Особливості виховного процесу. Загальні закономірності процесу виховання. Принципи виховання. Характеристика принципів виховання.

Тема 15. Методи виховання.

Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності. Методи стимулювання. Вибір методів виховання.

Контрольний модуль.

Змістовий модуль 4. Педагогічна майстерність та шляхи її формування.

Тема 16. Педагогічна майстерність викладача та її елементи.

Педагогічна майстерність викладача та ступені її розвитку. Провідні складові педагогічної майстерності. Педагогічні здібності та уміння. Педагогічна техніка викладача. Самовдосконалення викладача.

Тема 18. Педагогічна майстерність як мистецька дія.

Педагогіка і мистецтво. Принципи «Системи Станіславського». Спільне та відмінне в діяльності актора і педагога. Імідж викладача та акторська майстерність. Культура мови педагога. Поняття про імідж викладача та акторську майстерність. Загальні ознаки мовної культури викладача. Мовна норма. Ясність. Як навчитися точності висловлювання? Образність мови: поняття, зміст, роль, засоби створення образності. Техніки переконання.

Тема 19. Спілкування як основа професійної діяльності педагога.

Психологічні закономірності спілкування. Моделі спілкування педагога з учнями.

Контрольний модуль.

3.3. Структура навчальної дисципліни

До структури дисципліни входять:

- аудиторна робота студента або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку;
- робота на електронному курсі Moodle;
- самостійна робота студента (доповіді, повідомлення, реферати, презентації);
- виконання практичних завдань (ментальні карти);
- навчальні та підсумкові тести;
- модульна контрольна робота.

Необхідною умовою засвоєння курсу крім опанування лекційного матеріалу є підготовка та участь у семінарських і практичних заняттях, самостійна робота студента. До кожної теми пропонуються самостійні та тестові завдання. Передбачені консультації, самостійне опрацювання навчального матеріалу, робота з науково-методичною літературою, виконання презентацій, доповідей, есе та рефератів. Під час проведення семінарських заняттях використовуються активні та інтерактивні методи навчання. На практичних заняттях опрацьовуються діагностичні методи. Навчальний матеріал викладено в електронному курсі на платформі Moodle.

3.4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні теорії особистості	1
2	Переваги та недоліки психолого-педагогічних методів.	1
3	Емоційний інтелект як передумова розвитку успішної особистості.	1
4	Світовий освітній простір	1
5	Історія педагогічних знань.	1
6	Інноваційні педагогічні технології навчання.	1
7	Мистецтво педагогічного спілкування.	1
Разом		7

3.5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про ілюзії та галюцинації.	1
2	Психодіагностика і розвиток індивідуальних відмінностей уваги, мислення та уяви. Закономірності запам'ятовування.	1
3	Самооцінка як чинник становлення особистості	1
4	Навчальна мотивація.	1
5	Методичні рекомендації для організації навчально-виконавської ти з дітьми різних типів темпераменту.	1
6	Інноваційні педагогічні технології навчання	1
Разом		6

3.6. Самостійна робота.

Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу. Важливо сприяти перетворенню студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, здатного сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат.

Метою самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія» є поглиблення і закріплення теоретичних знань і набуття знань та умінь їх практичного застосування.

Самостійна робота студентів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

З дисципліни «Педагогіка та психологія» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних розділів дисципліни та її окремих питань;
- пошук та вивчення додаткової літератури;

- складання схем, таблиць, кросвордів;
- виступ з повідомленнями на семінарських заняттях;
- написання рефератів і доповідей;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях та студентських олімпіадах.

- читання літератури з популярної психологічної літератури із розміщенням відгуків у групі в соціальній мережі (5-7 хвилин). Рекомендовані книги для читання: Д.Рока «Мозок: інструкція про використання» або Пола Клеймана «Психологія. Люди, концепції, експерименти».

- проходження онлайн курсів на платформах Prometheus («Психологія стресу та способи боротьби з ним», «Комунікаційні інструменти для побудови репутації», «Як ефективно спланувати та провести діалог»), ВУМonline («Теорія поколінь: знаходимо спільну мову», «Вступ до критичного мислення»), ed-Era, («Колошкільне дитинознавство зі Світланою Ройз», (<https://www.ed-era.com/children-ua/>)). При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни.

Орієнтовна тематика самостійної роботи студентів.

Психологія

1. Основні напрями розвитку психології.
2. Виникнення і розвиток свідомості.
3. Свідоме і несвідоме.
4. Самосвідомість особистості.
5. Принципи і методи дослідження сучасної психології.
6. Проективні методи дослідження психіки.
7. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”.
8. Біологічне і соціальне у структурі особистості.
9. Самооцінка як інтегральна характеристика особистості.
10. Засоби активізації мислення.
11. Умови підвищення ефективності пам'яті.
12. Сутність та зміст поняття «Емоційний інтелект».
13. Мотиваційна сфера особистості
14. Стрес і шляхи його подолання.
15. Прокрастинація як психологічний феномен.
16. Особливості психічного розвитку особистості дошкільного віку.
17. Особливості психічного розвитку особистості молодшого шкільного віку.
18. Становлення особисті в підлітковому віці.
19. Вікові кризи в житті дитини. Характеристика кризових періодів.
20. Психологічні відмінності хлопчиків і дівчат.
21. Психологічні особливості білінгвізму.
22. Задатки і здібності як генетичний аспект особистості.
23. Арттерапія як вид колекційної роботи.

24. Психологічна сутність творчості.
25. Психологічні аспекти творчої особистості.
26. Особливості становлення музичних (художніх) здібностей у дитинстві.
27. Поняття про музичний слух.
28. Музикотерапія в розвитку дитини.
29. Спілкування як умова розвитку особистості.
30. Психологічні закономірності формування індивідуального іміджу сучасного педагога.

Педагогіка

1. Система освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку.
2. Педагогічні моделі освіти (європейська модель освіти, американська модель освіти, радянська модель освіти, японська модель освіти).
3. Сучасні моделі розвитку університетської освіти (Болонський університет, Сорбонна; Кембріджський університет. Оксфордський університет. Гарвардський університет. Ітонський коледж).
4. Теорія і практика „вальдорфської школи” (Р.Штайнер).
5. Теорія і практика шкіл „вільного виховання” (Л.Толстой, М.Монтессорі, О.Нілл).
6. Виховні ідеали Київської Русі.
7. Суть виховання в козацькій педагогіці.
8. Гуманізм педагогічних ідей Й. Песталоцці.
9. Суть категорії „мета виховання” в педагогічних концепціях Я.А.Коменського.
10. Проблеми розвитку української національної школи у творах Б.Д.Грінченка.
11. Сутність педагогічного гуманізму В.О.Сухомлинського.
12. Педагогічна діяльність та педагогічні ідеї М. Драгоманова.
13. Януш Корчак - видатний педагог, автор праць із теорії й практики виховання.
14. О. Духнович про роль школи і вчителя.
15. Роль жінки у становленні педагогічної освіти в Україні.
16. Дидактика як галузь педагогіки, її основні категорії дидактики.
17. Методи навчання та їх класифікація.
18. Прийом навчання.
19. Організаційні форми навчання.
20. Науково-методичне забезпечення навчального процесу
21. Урок - основна форма організації навчання.
22. Елементи уроку.
23. Взаємозв'язок типу і структури уроку. Основні вимоги до уроку.
24. Урок музичного мистецтва в сучасній українській школі.
25. Методи навчання музики в сучасній школі.
26. Процес виховання, його структура і рушійні сили.
27. Структура процесу виховання.
28. Мета і завдання виховання. Закономірності виховання.
29. Методи виховання. Прийом виховання.

30. Фольклор як засіб морально-естетичного виховання.

Методичні вказівки щодо написання реферату

Тема реферату обирається слухачем самостійно, виходячи із запропонованого переліку.

Обсяг реферативної роботи має складати - 15-20 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації (у правому нижньому куті). Робота має бути надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4.

У тексті не допускаються порожні рядки (окрім відступів між ілюстраціями і текстом), зайві пробіли. Абзаци позначати тільки клавішею «Enter». Слідкувати за правильним використанням дефісу (-) і тире (—).

Оформлення тексту: робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); абзацний відступ - п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле - 2 см., лівє - 3 см, правє - 1 см. Назву розділу друкують маленькими літерами (перша велика) з абзацного виступу.

Структура реферату:

План.

Вступ (1-2 сторінки) - обґрунтовується актуальність теми, її особливості (підстави, причини, проблемну ситуацію, що зумовили необхідність написання реферату); зазначаються предмет та об'єкт дослідження; виділяються завдання роботи.

Основна частина. **Розділ 1** - наводяться основні теоретичні, експериментальні дослідження з теми; визначається сутність проблеми, основні чинники, що зумовлюють розвиток явища або процесу, який вивчається; наводиться перелік основних змістових аспектів проблеми, які розглядалися вченими; визначаються недостатньо досліджені питання, з'ясовуються причини їх недостатньої розробки.

Розділ 2 - дається поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища; особлива увага приділяється виявленню нових ідей та гіпотез, експериментальним даним, новим методикам, оригінальним підходам до вивчення проблеми; аналіз практики.

Висновки (2-3 сторінки) - містить узагальнені висновки, рекомендації, пропозиції; висловлюються власні думки щодо перспектив розвитку проблеми.

Список літератури - включають публікації переважно останніх 5-10 років. Кількість + 15. Наводиться в кінці тексту відповідно до алфавіту чи появи посилання у тексті.

Посилання на літературу - необхідно подавати у такому вигляді: [2], або [3, с. 28-30].

Поради: У рефераті послідовно розкривайте всі передбачені планом питання, обґрунтуйте, пояснюйте основні положення, підкріплюйте їх конкретними прикладами і фактами. Формулюйте думки чітко, просто, правильно і недвозначно (щоб і самому було зрозуміло), а також прагніть логічно структурувати текст. Щоразу треба пам'ятати, що Ваш реферат хтось читатиме і прагнучиме зорієнтуватися в ньому, щоб швидко знайти відповідь на питання, які його цікавлять (заодно уявіть себе на місці такої людини).

3.7. Індивідуальні завдання.

Кожен бажаючий студент пише один реферат. Орієнтовна тематика рефератів:

1. Мотивація успіху.
2. Потреби за Карен Горні.
3. Характеристика авторитарної особистості.
4. Розвиток мисленневих операцій учнів
5. Умови ефективного спілкування вчителів і учнів.
6. Як знаходити друзів і здійснювати вплив на них.
7. Причини неувважності учнів.
8. Основні прийоми активізації уваги учнів на уроках.
9. Психологічний профіль А.Ейнштейна (або іншого вченого фізика, хіміка, математика).
10. Причини забування та шляхи їх подолання.
11. Психологічні проблеми комп'ютеризації навчання.
12. Штучний інтелект.
13. Поняття про евристику.
14. Розвиток творчого мислення учнів.
15. Особливості формування творчої уяви.
16. Виявлення творчих здібностей учнів.

3.8. Методи навчання

Словесні та наочні заняття (лекція-бесіда, лекція-діалог, інтерактивна лекція з використанням мультимедійних презентацій), семінарські та практичні заняття;

методи проблемного викладу (проблемні диспути), написання повідомлень, відгуків, доповідей та рефератів, виконання творчих (кросворди) та тестових завдань, дослідна роботи (анкетне опитування); самостійна робота студентів; методи контролю, самоконтролю.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

4.1. Методи контролю

Оцінювання знань студентів відбувається на семінарах та практичних заняттях, екзамені.

Основними методами контролю є:

- усне та письмове опитування;
- тестові завдання;
- захист презентацій, доповідей, повідомлень, рефератів, есе;
- розробка ментальних карт;
- модульна контрольна;
- екзамен.

4.2. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. Максимальна кількість отриманих балів за контрольний модуль 100 балів. Мінімальний складає 60 балів. У кожному модулі за 100-бальною системою оцінюються певні види навчальної роботи.

Оцінювання знань здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань (окремих видів навчальної роботи);
- підсумкового (модульного) контролю знань;
- екзамен.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Сума
модуль 1			модуль 2				
О	I	МКР	О	I	МКР	30	100
10	10	15	10	10	15		

О - відвідування та опитування; I - індивідуальне завдання (семінари, тести, ментальні карти); МКР - модульна контрольна робота. На семінарських/практичних заняттях кожен студент із кожної теми виконує індивідуальні завдання.

Поточний контроль якості знань здійснюється за двома складовими:

- систематичність та активність роботи студента;
- контроль за виконанням завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування лекцій та семінарських занять;
- активність на заняттях та семінарах;
- якість написання доповідей, рефератів, есе;
- розробка ментальних карт;
- якість виконання самостійної роботи.
- рівень засвоєння знань програмового матеріалу
- виконання навчальних та підсумкових (15 запитань, час виконання: 30 хвилин) комп'ютерних тестів електронного курсу на платформі Moodle.

4.4. Шкала оцінювання

Оцінка за ECTS	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Характеристика оцінки
A (90-100)	5	Відмінно - здобувач вищої освіти брав участь у студентських конференціях, виконував додаткові творчі завдання; дає вичерпні, обгрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, тестові завдання є правильними, демонструє знання лекційного матеріалу, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій та виконанні тестові завдання, реферати та презентації з семінарських завдань.
B (82-89)	4,5	Дуже добре - здобувач вищої освіти демонструє теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 80% запитань, рішення тестових завдань є правильними, демонструє знання лекційного матеріалу, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій та виконанні тестові завдання; виконані реферати з семінарських завдань.
C (74-81)	4	Добре - коли здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів та категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій, виконанні тестові завдання та реферати з семінарських завдань.
D (64-73)	3,5	Задовільно - коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту та виконання тестових завдань, участь у семінарах.
E (60-63)	3	Достатньо - коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 50% питань, або на всі запитання дає недостатньо обгрунтовані відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому

		враховується наявність конспекту та виконання тестових завдань, участь у семінарах.
FX (35-59)	-	Незадовільно з можливістю повторного складання - коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій.
F (1-34)	-	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивченням виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних завдань, незнання основних понять.

Дисципліна закінчується **екзаменом**. Здобувачам вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал із дисципліни 90-100, може бути виставлена підсумкова оцінка за національною шкалою «відмінно», за шкалою ЄКТС - А. здобувачі освіти, семестровий рейтинговий бал яких становить 60 і більше балів, допускаються до іспиту. Екзамен проводиться за білетами. Кожен білет включає два питання з різних змістових модулів (загальних основ педагогіки та психології). Викладач оцінює відповідь студента на кожне з питань екзаменаційного білета за 5-и бальною шкалою. Під час дистанційного навчання екзамен проводиться у формі комп'ютерного тестування на електронному курсі Moodle.

5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма.
2. Електронний курс на платформі Moodle.
3. Плани семінарських занять.
4. Навчальні та контрольні тести у курсі.
5. Методичні вказівки до написання рефератів та доповідей, самостійної роботи.
6. Алгоритм створення ментальних карт.
7. Перелік питань до екзамену.
8. Банк тестових запитань на електронному курсі на платформі Moodle

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основна література:

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник /для студ. психол. і педагог. спец. - 2-ге вид., випр. і доп. / М. Й. Варій. - К. : ЦУЛ, 2007. - 968 с.
2. Дуткевич Т.М. Загальна психологія. Теоретичний курс. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 388 с.
3. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості. - Суми: Університетська книга, 2020. - 227 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навч. посіб.- 2-е вид., стереотип. / С. Д. Максименко. - К.: МАУП, 2001. - 256 с.
5. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. - К.: Кондор, 2009. - 576с.
6. Приходько Ю.О. Психологічний словник-довідник: навч. посібник / Ю. О. Приходько, В. І. Юрченко. – К.: Каравела, 2012. – 328 с.
7. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. – Х.: Прапор, 2009. – 672с.
8. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник (ВНЗ І—ІІІ р. а.) / Л.В. Засекіна, Т.В. Пастрик. – В-во: «Медицина», 2018.

6.2. Допоміжна література:

1. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб. - К. : Каравела, 2005. - 280 с.
2. Дрозденко К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник / К.С.Дрозденко. – К. : Професіонал, 2004. - 304 с. Годфруа Ж. Что такое психология: в 2 т. - М.: Мир, 1992. - 217 с.
3. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т. - М., 1989. - Т. 2, гл. 18.2.
4. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методик: навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. /М.С.Корольчук. - К. : Ельга; Ніка-Центр, 2009. - 320 с
5. Макарова Л. Л. Загальна психологія: методичні розробки семінарських занять: Навч.посібник. / Л. Л. Макарова, В. М. Синельников. - К. : ЦУЛ, 2005. - 200 с.
6. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. - 5-те вид., стер. / П. А. М'ясоїд. - К.: Вища школа, 2006. - 487 с
7. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. Посіб./ Л. В.Копець - К.: Вид. дім «Києвомогилянська академія», 2007. - 460 с.
8. Основи психології / За ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - Вид. 4-е.- К., 1999. - С. 212-218, 283-288, 331-346.
9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. - К.: Марич, 2009. - 232 с. (серія «Психологічний інструментарій»).

6.3. Інформаційні ресурси

1. Варій М. Й. Загальна психологія. Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2007.- 968 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>
2. Загальна психологія - Павелків Р.В. [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_pavelkiv_rv
3. Загальна психологія - Сергєєнкова О.П. [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://pidruchniki.ws/17540906/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_sergyeyenkova_or
4. Загальна психологія - Максименко С.Д. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/>

6.4. Книги з популярної психології для самостійного опрацювання:

1. Пол Клейнман Психологія 101. Факти, теорія, статистика, тести й таке інше
2. Ерік Берн Ігри, в які грають люди.
3. Алан піз Мова жестів.
4. Ю.Гіпенрейтер Особистість та її формування.
5. Кові Стівен Р. 7 навичок високоефективних людей.
6. Еріх Фром Втеча від свободи: Мистецтво любові.
7. Д. Карнегі Як перестати турбуватися і почати жити
8. Віктор Франк Людина в пошуках справжнього сенсу.
9. Д.Мюріел та Д.Дороті Народжені вигравати .
10. Джон Грей Жінки з Венери, чоловіки з Марсу.
11. О.Сергєєва, В. Тарасов Як підняти самооцінку і стати впевненим у собі.
12. Б.Трейсі Зроби це зараз.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____